

FIT-TRIBUNAL GĦAL TALBIET ŻĠĦAR

Ġudikatur: Avv. Dr Christopher Chircop

Seduta ta' nhar l-Erbgħa 23 ta' Ottubru 2024

Talba Numru: 202/2022 CC

Mapfre Middlesea p.l.c (C-5553) u

Laferla Insurance Agency Limited (C-14529)

Vs

Alexander Axisa [KI 0510470 (M)]

It-Tribunal,

Ra l-Avviż tat-Talba preżentat fit-8 ta' Lulju 2022, fejn l-atturi talbu sabiex it-Tribunal:

- a. Jiddikjara lill-intimat unikament responsabbli għal-imsemmi incident tal-20 ta' Lulju 2020, u għad-danni kollha sofferti mis-soċjetajiet attriċi bħala konsegwenza tal-istess inċident;
- b. Jillikwida d-danni sofferti mis-soċjetajiet attriċi fis-somma ta' elfejn u sebgħa mitt ewro (€2700);
- c. Jikkundanna lill-istess konvenut iħallas lis-soċjetajiet attriċi, is-somma ta' elfejn u sebgħa mitt ewro (€2700) kif spjegat fil-paragrafu numru 5.

L-atturi talbu wkoll l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri, liema spejjeż għandhom jinkludu wkoll dawk tal-ittra uffiċjali 166A preżentata fit-12 ta' Novembru 2020 numru 2646/2020 u l-imgħax legali mid-data tal-inċident sal-pagament effettiv.

Ra r-risposta tal-konvenut preżentata fil-5 ta' Settembru 2022 fejn sostna li t-talbiet tal-atturi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu respinti stante:

- i) Illi l-konvenut ma huwiex bl-ebda mod responsabbli għall-allegat inċident datat 20 ta' Lulju 2020 kif se jirriżulta ampjament waqt it-trattazzjoni tal-kawża u għalhekk l-ebda ammont ma huwa dovut mill-konvenut;
- ii) Illi sussidjarjament u assolutament mingħajr preġudizzju għas-suespost l-ammont mitlub mill-atturi huwa wieħed eżagerat.

Ra li l-partijiet iddikjaraw li m'għandhomx aktar provi xi jressqu u ddikjaraw il-provi bħala magħluqa.

Ra x-xhieda.

Ikkunsidra l-provi dokumentarji kollha.

Ra l-atti proċesswali kollha.

Ra u sema' it-trattazzjoni finali tal-partijiet.

Ra li t-Talba tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidra

Illi in sostenn tat-talba tagħhom kontra l-konvenut, l-atturi ressqu is-segweni provi:

- 1. Kevin Laferla in rappreżentanza ta' Laferla Insurance** xehed li huwa assistant general manager ta' Laferla Insurance agency limited.

Ix-xhud sostna li l-inċident kien jikkonsisti fi ħruq ta' karozza waqt li l-istess karozza kienet għat-tiswija għand Middle Garage Ħaż-Żebbuġ.

Ix-xhud sostna li sid il-karozza fethet claim u hija thallset s-somma ta' erba' t'elef u erba' mitt ewro (€4,400).

Ix-xhud ippreżenta kopja tas-survey li sar is-surveyor Jason Borg fejn gie indikat li l-valur tal-karozza huwa dak ta' erba' t'elef u erba' mitt ewro (€4,400) u kien irrakomandat li *'29/7/20 repairs are not recommended as they will exceed BER. Therefore, it is suggested a full and final cash settlement of €4,400, wreck value of €2,300 has been offered from Clint'*.

Fl-istess survey ingħad ukoll 'NOTE: 4/2/21 wreck value has been decreased to €1700, after Clint negotiate again the wreck value'.

Għalhekk minhabba li ċertu Clint kien hallas l-ammont ta' elf u seba' mitt ewro (€1,700), l-ammont li nħareġ mill-atturi kien dak ta' elfejn u seba' mitt ewro (€2700).

- 2. Crista Bugeja** xehdet li l-karozza tagħha kellha in-numru ta' registrazzjoni FCM 364. Din il-karozza kienet inħarġet. Il-karozza kellha policy insurance ta' fire and theft ma Laferla.

Hija thallset mingħand Laferla l-ammont ta' erba' t'elef u erba' mitt ewro (€4,400).

Ix-xhud sostniet li l-karozza kienet ilha xahar u nofs jew xahrejn għand il-mechanic għax kien marilha l-gear lever.

Tiftakar li kienet ix-xogħol u kienu ċemplulha l-pulizija fejn infurmawha li l-karozza kienet inħarqet.

Ix-xhud sostniet li l-karozza kienet quddiem l-opening tal-garage tal-mechanic u cjoe fil-parking designated tal-mechanic.

In kontro-eżami x-xhud sostniet li l-karozza ħaditha għand il-mekkanik bit-towing.

Hija sostniet li meta ħadu l-karozza għand il-mekkanik hija ma kinitx preżenti u allura ma tafx fejn din il-karozza kienet tħalliet iżda hija kienet taf li l-part kienet se ddum ma tasal Malta minħabba l-covid.

Ix-xhud sostniet li hija ma tiftakarx jekk kinitx marret tibdel il-liċenzja *‘imma żgur li kelli nagħmilha naħseb din il-biċċa xogħol imma’*.

Ix-xhud sostniet li meta nħarqitilha il-karozza, il-karozza sabitha pparkjata barra u ma kinitx għol-garage tal-mekkanik.

Meta x-xhud giet mistoqsija: *‘Minn naħa tiegħek kont taf illi peress li l-part ha ddum , stajt mort u ħadtha l-karozza u terġa’ toħodha lura meta tasal il-part ?’*

Ix-xhud irrispondiet: *‘Imma ma kienx jaqbilli għax għibt it-tow truck, ma stajtx insuqha, ma setgħetx tinstaq il-karozza.’*

Mistoqsija: *‘Jigifieri ara naqblux illi inti ħadtha għand il-mechanic għax ma kienx jaqbillek tittowwjaha toħodha lura, biex terġa’ toħodha xahar wara u terġa’ toħodha għand il-mechanic ?’*

Ix-xhud irrispondiet: *‘Eżatt’*.

Mistoqsija: *‘Ma kinitx va la pena għalik toħodha u terġa’ tiritornaha?’*

Ix-xhud irrispondit: *'Le le'*.

Mistoqsija: *'U għalhekk hallejtha għand il-mechanic , naqblu ?'*

Ix-xhud irrispondiet: Eżatt.

Ix-xhud sostniet li hija tiftakar li fil-dash board tal-karozza kellha xi sample tal-fwieħa.

- 3. Jason Borg** xehed li huwa surveyor ma Mapfre Middlesea insurance. Huwa sostna li l-karozza raha għand il-Middle Garage li jinsab ġewwa Haż-Żebbuġ.

Il-karozza kellha ħsarat ta' nirien ġewwa fil-console tan-nofs fejn hemm il-gear lever. Il-karozza kellha plastic mdewweb, seats maħruqin, tapit maħruq u t-tapizzerija tas-saqaf kellu l-ħsara minħabba id-duħħan.

Ix-xhud sostna li l-karozza kienet automatic u milli jiftakar kienet fuq ir-reverse.

Ix-xhud ikkonferma li s-survey li jinsab fil-process sar minnu.

In kontro-eżami ix-xhud sostna li fil-karozza kien hemm *'bott tal-metal ta' air freshner u flixxun żgħir ta' air freshner'* u fliexken żgħar bħal tal-fwieħa.

Ix-xhud sostna li meta kkunsidra l-valur tal-karozza huwa mar għal minimum.

- 4. PC 1430, Colton Grech Micallef** ippreżenta r-rapport tal-pulizija.

- 5. Loreto Grima** xehed li kien ċempillu l-mechanic u nfirmah li l-karozza kienet hadet in-nar. Huwa kien ċempel lil sid il-vettura u nfirmaha b'dan il-fatt.

Illi sabiex jirribatti t-talbiet miġjuba fil-konfront tiegħu mill-attur, il-konvenut ressaq is-segwenti provi:

1. Il-Konvenut Alexander Axisa xehed li huwa jaħdem bħala mekkanik u l-garage tiegħu bl-isem Middle Garage jinsab ġewwa Haż-Żebbuġ.

Ix-xhud sostna li fi żmien il-Covid kienet marret tfajla bil-karozza tagħha għandu għax kellha l-ħsara.

Sabiex tisewwa l-karozza kien hemm bżonn li l-part tintbagħat barra u l-klijenta kienet infurmata li minħabba l-pandemija l-part kienet se ddum sabiex tasal f'Malta.

Ix-xhud sostna li huwa kien informa lil sid il-karozza li sabiex issewwi l-karozzi bejn il-part u ta' idu l-ispiza kienet se tkun ta' madwar elfejn ewro.

Ix-xhud sostna li huwa kien informa lil sid il-karozza li l-part kienet se ddum sabiex tasal Malta u infurmaha sabiex jekk trid setgħet terġa tittowjaha lejn Għawdex għax sid il-vettura kienet Għawdxija jew tistenna fit.

Il-karozza kienet ipparkjata barra go parking spot normali fi triq pubblika. Jista jpparkja fih kulhadd. Għax huwa ma għandux parking privat. Fil fatt meta kienet se tiskadi l-liċenzja, sid il-karozza kienet marret u bidlet il-liċenzja.

Iż-żmien beda għaddej u l-part kienet għadha ma waslitx. F'gurnata partikolari l-karozza ħadet in-nar minn ġewwa.

Ix-xhud sostna li go dik il-karozza kien hemm xi fliexken tal-fwieħa u anke xi lighters.

In kontro-eżami x-xhud reġa' sostna li l-karozza kienet ipparkjata f'parking spot fit-triq tal-garaxx.

Ix-xhud sostna li huwa ħalla f'idejn is-sid biex tiddeċiedi jekk tixtieqx tittowja l-karozza u terġa toħodha meta tasal il-part jew inkella tħallihix fejn kienet ipparkjata.

Ix-xhud sostna li l-lighter u l-fwieħa li nstabu fil-karozza kienet poġġiethom fil-karozza sid il-vettura.

Ix-xhud sostna li biex beda jaħdem fuq il-karozza huwa fetaħ il-karozza.

Ikkunsidra

Illi l-fatti huma s-segwent:

1. Illi l-vettura ta' Crista Bugeja ġratilha l-ħsara.
2. Illi din il-vettura twasslet permezz ta' tow truck għand il-konvenut li huwa mekkanik.
3. Illi kien jeħtieġ li part tal-karozza tintbagħat barra minn Malta.
4. Illi l-konvenut informa lil sid il-vettura Crista Bugeja li l-part kienet se ddum ma tasal lura Malta u infurmaha sabiex jekk trid setgħet tittowja l-karozza u toħodha fejn tixtieq hi jew inkella tħalliha pparkjata fit-triq fejn kienet, hdejn il-garage tiegħu.
5. Illi sid il-vettura għazlet li tħalli l-karozza ipparkjata fit-triq hdejn il-garage tiegħu.
6. Illi f'gurnata minnhom, il-karozza ħadet in-nar minn ġewwa.
7. Illi jirrizulta li fil-vettura kien hemm bott tal-air freshener, fwieħa u possibilment anke lighter. (Fix-xhieda tiegħu is-surveyor Jason Borg ikkonferma li kien hemm bott tal-metall ta' air freshener u fliexkun tal-air freshener u xi fliexken zġħar tal-fwejjah, Crista Bugeja fix-xhieda tagħha ssostni li fil-karozza kien hemm samples tal-fwieħa u l-konvenut fix-xhieda tiegħu jsostni li kien hemm anke lighter).

8. Illi kienet propju Crista Bugeja li kienet poġġiet dawn l-affarijiet fil-vettura.

Ikkunsidra

Illi fis-sentenza fl-ismijiet **Gerald Bugeja vs David Gatt** deċiża fl-20 ta' Ottubru, 2003 mill-Qorti ta' l-Appell Ċivili ngħad is-segwent:

"huwa principju ben akkolt fil-gurisprudenza tagħna illi "min ifittex għad-danni jrid jipprova mhux biss l-att jew omissjoni kolpuza izda li dak l-istess att jew omissjoni għandhom konnessjoni ta' kawza u effett mad-danni sofferti"

Waqt it-trattazzjoni finali tagħom l-atturi għamlu referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Emanuel u Marvic konjuġi Cassar vs Mario Aquilina** deċiża fl-14 ta' Ottubru, 2003 mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fejn l-Qorti kienet ikkundannat lil konvenut (lil mekkanik) sabiex iħallas id-danni sofferti mill-atturi wara li l-vettura tal-atturi sofriet xi ħruq.

It-Tribunal isostni li l-fatti ta' dak il-każ kienu differenti mill-fatti tal-każ li għandu quddiemu dan it-Tribunal. Dan qiegħed jingħad għaliex kif ingħad f'dik is-sentenza fl-ismijiet **Emanuel u Marvic konjuġi Cassar vs Mario Aquilina**:

"L-artikolu 1899 tal-Kodici Civili jiddisponi hekk:

"Id-depożitarju għandu, fil-kustodja tal-haga taht depożitu, jiehu hsieb daqs kemm jiehu fil-kustodja ta' hwejgu."

Dan hu l-istess kriterju uti in rem suam preskritt mill-Kodici Civili fl-artikolu 1132 għall-ezekuzzjoni ta' l-obbligazzjonijiet in generali, cioe` li d-depożitarju għandu jeżercita d-diligenza tal-bonus paterfamilias.

*Fil-fehma tal-Qorti, il-konvenut naqas li jimxi skond dan il-kriterju meta accetta li jzomm il-van fil-kustodja tieghu fi zmien li l-garaxx tieghu kien mimli. Ghalkemm l-attur seta' ma oggezzjonax **ghall-bidu** li l-van jibqa' barra, **jidher car li wera l-preokkupazzjoni tieghu lill-konvenut ghall-fatt li dan baqa' jhallieh barra.** Naqas imbaghad il-konvenut, meta, ghalkemm beda jahdem fuq il-van, **ma kkonkludix x-xoghol tempestivament nonostante li l-attur kien ikkonsenzjali l-parts kollha li kellu bzonn biex ilesti x-xoghol.** Lanqas jista' l-konvenut jeccepixxi l-forza magguri meta kien jaf li, **almenu f'okkazjoni ohra kif jammetti hu stess, kienet saritlu vendikazzjoni fuq karrozza ohra li kienet ghandu ghat-tiswija u li kien halla barra.**”*

Jingħad ukoll li f'dak il-każ, il-mekkanik kien iħalli l-karozzi barra ġewwa għalqa żdingata u f'post xi ffit imwarrab.

Fil-każ li għandu quddiemu dan it-Tribunal, il-mekkanik ma setax jaħdem fuq il-karozza sakemm tasal il-part minn barra, sid il-vettura kienet infurmata mil-mekkanik li minħabba d-diffikultajiet li dak iż-żmien kienet holqot il-pandemija l-part kienet se ddum ma tasal lura Malta u jekk riedet setgħet ħadet l-karozza fejn xtaqet jew inkella tħalliha pparkjata fejn kienet u cjoe fit-triq quddiem il-garage tiegħu (fix-xhieda tiegħu l-konvenut sostna: *għeditilha din irridu nistennew il-parts, issa jew terġa tittowjaha lejn Għawdex inkella tistenna trid*) (*It-tribunal huwa konvint li sid il-vettura kienet taf li l-vettura kienet ipparkjata fit-triq għaliex li kieku ma kinitx ha tmur hi jew tibgħat lil xi ħadd biex ibiddel il-liċenzja tat-triq li kieku kien mingħaliha li l-vettura kienet tinsab iggaraxxjata*), kienet għażla tas-sid tal-vettura li ħallietha pparkjata fejn kienet għax fi kliemha ‘ *ma kienx jaqbilli* ’ u ma kinitx va la pena għaliha li toħodha u terġa’ tiritornaha u finalment il-karozza ħadet in-nar minn ġewwa. Jirriżulta li fil-vettura kien hemm bott tal-air freshener, fwieħa u possibilment anke lighter. Dawn l-affarijiet tpoġġew fil-vettura minn sid il-vettura Crista Bugeja u jirriżulta li dawn l-affarijiet la tneħhew qabel ma l-karozza ttieħdet għand il-mekkanik u lanqas ma tneħhew meta hi jew xi ħadd inkarigat minnha marru jbiddu l-liċenzja għax kienet se tiskadi.

Illi dan it-Tribunal isostni li sid il-vettura ċertament kellha responsabilita’ kontributorja għal din l-incident.

L-atturi jsostnu li l-mekkanik imissu neħħa l-air fresheners u l-fwieħa hu (u possibilment anke l-lighter) minn ġol-vettura. It-tribunal isostni li filwaqt li jista jkun li l-mekkanik naqas meta ma neħħiehomx minn ġol-vettura pero anke jekk il-mekkanik ma neħħiehx dawn l-affarijiet minn ġol vettura, din l-azzjoni xorta waħda ma tiskolpax lil sid il-vettura li jmissha kienet taf (għax kulhadd jaf) li kellha tneħħi l-fwejjah, l-air fresheners u possibilment anke il-lighter minn ġol-vettura, aktar u aktar meta l-istess sid tal-vettura kienet taf li hija ma kinitx ha tagħmel użu la mill-vettura u lanqas minn dawn l-oġġetti għal żmien pjuttost twil.

Ikkunsidra

Illi fis-sentenza fl-ismijiet **John Baptist Spiteri vs Vincent Saliba u b'digriet tal-14 ta' Ġunju 2007** ġiet awtorizzata li tintervjeni fil-kawża fi statu et terminis is-soċjeta' **Untours Insurance Agency Ltd** deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri, ngħad is-segwenti:

*“Kif jipprova l-Artikolu 1051 tal-Kodici Civili:- “Jekk il-parti li tbat l-hsara tkun b'nuqqas ta' prudenza, ta' diligenza jew ta' hsieb **ikkontribwiet jew tat okkazjoni għall-hsara**, il-qorti, fil-likwidazzjoni ta' l-ammont tad-danni li għandhom jithallsu lil dik il-parti, tiddecidi, **fid-diskrezzjoni tagħha**, f' liema proporzjon din tkun **ikkontribwiet jew tat okkazjoni għall-hsara li batiet**, u l-ammont tad-danni li għandu jithallas lilha mill-persuni l-oħra li jkunu dolozament jew bla ma riedu kkontribwew għal dik il-hsara, jigi mnaqqas f'dik il-proporzjoni.”*

*“Il-qorti għamlet riferenza għas-sentenza **Joseph Galdes –vs- Victor Micallef**, Qorti tal-Appell, 20 ta' Jannar 1964 (Vol. XLVIII.i.59) fejn inghad: “vouldiri, huwa mholli dejjem fid-diskrezzjoni tal-Qorti, meta hemm htija kontributorja da parte tad-dannegġat, li tistabilixxi l-proporzjon li fiha **hu kkontribwixxa għal jew ikkaguna l-hsara li garrab** sew jekk id-dannegġanti jkunu kagunaw id-danni b'semplici kolpa jew anki b'dolo, minghajr ebda regola prestabilita mil-ligi stess li tistabilixxi l-proporzjon għal nofs jew frazzjoni oħra. **Kollox f'kull kaz jiddependi mic-cirkostanzi partikolari tiegħu.**”*

Illi kif diġa ngħad, il-mekkanik ma setax jaħdem fuq il-karozza sakemm tasal il-part minn barra, sid il-vettura kienet infurmata mil-mekkanik li minħabba d-diffikultajiet li dak iż-żmien kienet ħolqot il-pandemija l-part kienet se ddum ma tasal lura Malta u jekk riedet setgħet ħadet l-karozza fejn xtaqet jew inkella tħalliha pparkjata fejn kienet u cjoe fit-triq quddiem il-garage tiegħu (fix-xhieda tiegħu l-konvenut sostna: *‘għedtilha din irridu nistennew il-parts, issa jew terġa tittowjaha lejn Għawdex inkella tistenna trid’*) (It-tribunal huwa konvint li sid il-vettura kienet taf li l-vettura kienet ipparkjata fit-triq għaliex li kieku ma kinitx ha tmur hi jew tibgħat lil xi hadd biex ibiddel il-liċenzja tat-triq, li kieku kien mingħaliha li l-vettura kienet tinsab iggaraxxjata), kienet għażla tas-sid tal-vettura li ħallietha pparkjata fejn kienet għax fi kliemha *‘ma kienx jaqbilli’* u ma kinitx va la pena għaliha li toħodha u terġa’ tiritornaha u finalment il-karozza ħadet in-nar minn ġewwa. Jirriżulta li fil-vettura kien hemm bott tal-air freshener, fwieħa u possibilment anke lighter. Dawn l-affarijiet tpoġġew fil-vettura minn sid il-vettura Crista Bugeja u jirriżulta li dawn l-affarijiet la tneħħew qabel ma l-karozza ttieħdet għand il-mekkanik u lanqas ma tneħħew meta hi jew xi hadd inkarigat minnha marru jibdlu l-liċenzja għax kienet se tiskadi.

Min naħa l-oħra jirriżulta li l-mekkanik naqas milli jneħħi l-air fresheners u l-fwieħa (u possibilment anke lighter) minn ġol-vettura.

F’dawn iċ-ċirkostanzi, it-Tribunal sejjer jagħti htija fi proporzjon ta’ 90% lil sid il-vettura u htija fi proporzjon ta’ 10% lil konvenut.

It-Tribunal qasam il-htija bejn il-partijiet f’dan il-propożjon għaliex it-Tribunal jidhirlu li filwaqt li l-mekkanik forsi naqas meta ma neħħiex dawn l-oġġetti minn ġol-vettura madanakollu fl-aħħar mill-aħħar ir-responsabilta’ aħħarija li ma jithallewx oġġetti li jistgħu ikunu ta’ periklu fil-vettura tibqa dejjem tas-sid.

Issa fil-vettura tħallew fwejjaħ, air fresheners u possibilment anke lighter. Oġġetti li kulhadd jaf li huma perikolużi u li ma għandhomx jithallew go vetturi, speċjalment meta vettura tkun wieqfa u ma tkunx se tinstaq għal żmien twil. Ċertament li ma kienx hemm bżonn li sid il-

vettura tintalab biex tneħhi dawn l-oġġetti minn ġol-vettura biex tirrealizza li dawn l-oġġetti kellha tneħhihom.

Sid il-vettura la neħhiet dawn l-oġġetti qabel ma ħadet din il-vettura għand il-mekkanik u lanqas iddenjat ruħha tneħhi dawn l-oġġetti meta saret taf li minħabba l-part, il-vettura kienet se ddum żmien pjottost twil biex tisewwa u lanqas ma neħhiet dawn l-oġġetti meta hi jew xi ħadd inkarigat minnha marru jibdlu l-licenja tal-karozza għax kienet se tiskadi.

Ikkunsidra

Illi fit-tieni eċċezzjoni tiegħu l-konvenut sostna li l-ammont mitlub mill-atturi huwa wieħed esagerat.

It-Tribunal isostni li s-survey sar minn surveyor professjonali u għalhekk huwa se jkun qiegħed jistrieħ u joqgħod fuq l-ammonti indikati fis-survey.

Decide

Għaldaqstant, it-Tribunal, jaqta' u jiddeċiedi dan il-każ billi filwaqt illi jilqa in parte l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut, jiċċad it-tieni eċċezzjoni tal-konvenut, jilqa in parte it-talbiet tal-atturi fis-sens illi:

1. Jiddikjara lil konvenut responsabbli fi proporzjon ta' għaxra fil-mija (10%) għal inċident tal-20 ta' Lulju 2020 u fi proporzjon ta' għaxra fil-mija (10%) għad-danni sofferti mill-atturi konsegwenza tal-istess inċident.
2. Jillikwida d-danni li huma dovuti mill-konvenut lill-atturi fl-ammont ta' mitejn u sebghin ewro (€270).

3. Jikkundanna lill-konvenut biex iħallas lill-atturi s-somma ta' mitejn u sebgħin ewro (€270), bl-imgħax legali jiddekorri mil-lum sad-data tal-ħlas effettiv u finali.

L-ispejjeż ġudizzjarji marbuta ma' dawn il-proċeduri jinqasmu in kwantu għal 90% a karigu tal-atturi u 10% a karigu tal-konvenut.

Avv Dr Christopher Chircop

Ġudikatur

Rosanne Piscopo

Deputat Reġistratur